

Dosarul nr. 2rac-289/22
2-20163515-01-2rac-21122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Mardari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Dutca, D. Băbălău)

DECIZIE

21 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Ion Malanciuc
Oxana Parfeni
Mariana Pitic

examinând recursurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Spectehcom” și Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Spectehcom” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient accesoriu SRL „Transfer-SV” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și a fost modificată hotărârea din 21 octombrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru,

constată:

La data de 24 decembrie 2020, SRL „Spectehcom” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că ÎS „Calea Ferată din Moldova” înregistrează o datorie față de SRL „Spectehcom” în mărime de 2 651 392,45 de lei. Existența datoriei este confirmată prin actul de verificare a decontărilor reciproce dintre companii, semnat de ambele părți.

A menționat că datoria s-a format în baza contractelor de vânzare - cumpărare încheiate între părți și anume: contractul nr. 2398/IV/2018 din 06 februarie 2018, contractul nr. 2413/IV/2018 din 02 martie 2018, contractul nr. 2456/IV/2018 din 26 aprilie 2018, contractul nr. 2468/IV/2018 din 16 mai 2018, contractul nr. 25

82/1V/2018 din 03 septembrie 2018, contractul nr. 2594/IV/2018 din 07 septembrie 2018, contractul nr. 2826/IV/2019 din 18 februarie 2019, contractul nr. 2880/IV/2019 din 14 martie 2019, contractul nr. 2962/IV/2019 din 25 aprilie 2019, contractul nr. 3002/IV/2019 din 06 iunie 2019.

La fel, temei pentru apariția datoriei au servit facturile fiscale emise de reclamantă în baza contractelor de vânzare-cumpărare menționate, care nu au fost achitate de către pârâtă până în prezent, după cum urmează: nr. IV2854422 din 05 octombrie 2018, nr. IV2854426 din 21 noiembrie 2018, nr. IV2854427 din 21 noiembrie 2018, nr. IV2854429 din 18 decembrie 2018, nr. IV2854430 din 18 decembrie 2018, nr. IV2854433 din 01 aprilie 2019, nr. IV2854434 din 01 aprilie 2019, nr. IV2854435 din 02 aprilie 2019, nr. IV2854436 din 02 aprilie 2019, nr. IV2854439 din 06 iunie 2019, nr. EAA000481099 din 08 iulie 2019 și nr. EAA000481100 din 08 iulie 2019.

Reclamanta a susținut că pârâta, deși a primit toate mărfurile livrate, a semnat facturile fiscale și actul de verificare a decontărilor reciproce, totuși, refuză să-și onoreze benevol obligațiile contractuale. La data de 19 noiembrie 2020 și 07 decembrie 2020 a expediat în adresa ÎS „Calea Ferată din Moldova” două notificări, prin care a solicitat achitarea datoriei formate, însă, notificările au fost lăsate fără răspuns.

A solicitat încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” a datoriei în sumă de 2 651 392,45 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 1 314 043,46 de lei, calculată pentru perioada 02 ianuarie 2018 – 16 decembrie 2020 și a taxei de stat în mărime de 50 000 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei, reclamanta a depus cereri de micșorare a cuantumului pretențiilor și a solicitat încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” a datoriei în sumă de 651 392,45 de lei și a dobânzii de întârziere în sumă de 1 083 885, 22 de lei (perioada 19 ianuarie 2018 – 13 octombrie 2021), precum și a taxei de stat.

A indicat suplimentar că la 23 decembrie 2020 și 22 martie 2021 au fost încheiate două contracte de cesiune de creanță a câte 1 000 000 de lei, reducându-se astfel datoria pârâtei cu 2 000 000 de lei.

Prin hotărârea din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă acțiunea depusă de SRL „Spectehcom” și s-a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Spectehcom” suma datoriei contractuale de 651 392, 45 de lei, dobânda de întârziere de 1 083 885, 22 de lei și taxa de stat de 50 000 de lei.

La data de 25 octombrie 2021 directorul general al ÎS „Calea Ferată din Moldova”, Oleg Tofilat, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral ca neîntemeiată.

La data de 17 iunie 2022, SRL „Spectehcom” a solicitat, în conformitate cu art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, încasarea de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” a dobânzii de întârziere pentru perioada 21 octombrie 2021 – 29 iunie 2022,

în mărime de 99 384, 93 de lei.

Prin decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova” și a fost modificată hotărârea din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin micșorarea dobânzii de întârziere de la suma de 1 083 885 de lei până la suma de 651 932 de lei. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută. Totodată, a fost respinsă cererea depusă de SRL „Spectehcom” în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă, ca neîntemeiată.

La data de 22 noiembrie 2022 administratorul SRL „Spectehcom”, Vladimir Prohorov a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel în partea modificării hotărârii instanței de fond și menținerea hotărârii din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel neîntemeiat a micșorat suma dobânzii de întârziere, or, faptul că datoria inițială s-a diminuat pe parcursul examinării cauzei, nu poate duce automat și la micșorarea prejudiciului deja cauzat creditorului, întrucât dobânda de întârziere este calculată pentru perioada de întârziere a debitorului, începând cu momentul întârzierii primei plăți.

A subliniat că în cadrul judecării cauzei, a fost ajustat calculul dobânzii de întârziere conform art. 619 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019 și conform art. 942 din Codul civil, în redacția nouă, dobânda de întârziere în astfel de circumstanțe constituind suma de 1 083 885, 22 de lei.

Recurentul a menționat că ÎS „Calea Ferată din Moldova” nici până în prezent nu a stins datoria, fiind în întârziere începând cu 01 ianuarie 2018 și până în momentul de față.

A remarcat că dobânda de întârziere este plata pentru folosirea surselor financiare străine, iar creditorul obligației pecuniare nu trebuie să dovedească dauna cauzată prin întârzierea executării, deoarece stabilirea acestor daune se face anticipat, în baza art. 619 din Codul civil, în redacția până la 01 martie 2019 și art. 942 din Codul civil, în redacția nouă, dacă o lege specială sau contractul nu prevăd altă mărime a dobânzii.

Astfel, recurentul consideră că instanța de apel eronat a constatat că mărimea prejudiciului cauzat este constituit din suma de 651 392 de lei, iar mărimea dobânzii de întârziere nu trebuie să depășească mărimea datoriei curente pe care o are ÎS „Calea Ferată din Moldova”. Nu poate fi vorba nici de o asigurare a exercitării cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile, din moment ce intimatul cu rea-credință nu-și execută obligațiile contractuale și în continuare refuză să achite datoria formată.

Ulterior, la 16 februarie 2023 administratorul SRL „Spectehcom”, Vladimir Prohorov a depus recurs suplimentar, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii din 21 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu admiterea cererii privind ajustarea dobânzii de întârziere pentru perioada 21 octombrie 2021 – 29 iunie 2022 în mărime de 99 384,93 de lei, depusă în cadrul examinării cauzei la Curtea de Apel Chișinău, în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

La data de 22 decembrie 2022 directorul general al ÎS „Calea Ferată din Moldova”, Oleg Tofilat, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 15 iunie 2023 a depus recurs suplimentar, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că instanțele ierarhic inferioare au adoptat o soluție greșită, aplicând eronat normele de drept material.

Recurentul a indicat că pe parcursul examinării cauzei, a demonstrat că a achitat SRL „Spectehcom” pentru bunurile livrate în baza contractelor din litigiu mai mult de 10 000 000 de lei, ultimul transfer fiind efectuat la data de 22 martie 2021, în sumă de 1 000 000 de lei, în baza contractului de cesiune a creanței nr. 4500/II/2021, fapt care atestă inexistența comportamentului de eschivare sau rea-credință a ÎS „Calea Ferată din Moldova” de la executarea obligațiilor contractuale.

A susținut că a justificat motivul neexecutării obligațiilor contractuale, care a survenit în rezultatul împrejurărilor imprevizibile, legate de situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19, care a afectat considerabil situația financiară a întreprinderii de stat, care până în prezent se confruntă cu mari greutăți financiare, inclusiv din motivul scăderii considerabile a transportului de mărfuri, a datoriilor atât pe termen lung cât și curente. Pe conturile și bunurile întreprinderii au fost și în prezent sunt aplicate sechestre de către executorii judecătorești, care creează impedimente de achitare a salariilor angajaților întreprinderii, precum și executarea obligațiilor pecuniare rezultate din contracte.

A notat că art. 904 alin. (1) din Codul civil prevede expres că neexecutarea obligației debitorului este justificată dacă ea se datorează unui impediment în afara controlului debitorului și dacă debitorului nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele acestuia. Or, acest impact a fost în afara controlului întreprinderii și în mod rezonabil a fost imposibil de a fi evitat, inclusiv consecințele acestuia.

Recurentul a mai indicat că instanța de apel nu a determinat în mod concret dacă suma solicitată de SRL „Spectehcom” pentru perioada de întârziere, reprezintă o dobândă de întârziere legală sau o penalitate contractuală, potrivit pct. 9.6 din contractele de vânzare-cumpărare. Or, admiterea pretenției de încasare a dobânzii de întârziere solicitată de intimată, a fost motivată de către instanța de judecată conform pct. 9.6 din contracte, ce reglementează și prevede modalitatea de calcul a penalității contractuale, pe când calculul anexat la dosar a fost efectuat potrivit regulilor de calculare a unei dobânzi de întârziere, potrivit art. 942 din Codul civil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 29 septembrie 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 02 noiembrie 2022, potrivit scrisorii de

însoțire nr. 8504 (f.d. 195, volumul II), însă, lipsesc date cu privire la recepționarea acesteia.

Astfel, recursurile, declarate la data de 22 noiembrie 2022 de către SRL „Spectehcom” și la 22 decembrie 2022 de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”, sunt în termen.

Copia recursurilor a fost expediată în adresa părților (f.d. 205-206, volumul II, 73-75, 83-84, volumul III), cu înștiințarea despre depunerea referinței.

Prin referința depusă la 23 martie 2023, ÎS „Calea Ferată din Moldova” a solicitat respingerea recursului declarat de SRL „Spectehcom” și admiterea recursului declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova” împotriva deciziei din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 86-94, volumul III).

SRL „Spectehcom” nu a depus referință.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 22 februarie 2023 a considerat recursurile admisibile și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursurile se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursurile declarate și obiecțiile expuse în referință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile urmează a fi admise, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la baza raportului juridic obligațional al părților litigante se află contractele de vânzare-cumpărare a bunurilor indicate expres în specificațiile fiecărui contract și anume: contractul nr. 2398/IV/2018 din 06 februarie 2018, contractul nr. 2413/IV/2018 din 02 martie 2018, contractul nr. 2456/IV/2018 din 26 aprilie 2018, contractul nr. 2468/IV/2018 din 16 mai 2018, contractul nr. 2582/IV/2018 din 03 septembrie 2018, contractul nr. 2594/IV/2018 din 07 septembrie 2018, contractul nr. 2826/IV/2019 din 18 februarie 2019, contractul nr. 2880/IV/2019 din 14 martie 2019, contractul nr. 2962/IV/2019 din 25 aprilie 2019, contractul nr. 3002/IV/2019 din 06 iunie 2019, prin care SRL „Spectehcom” în calitate de vânzător a vândut bunurile prevăzute în specificația din anexa nr. 1 a fiecărui contract în termen de 30 de zile calendaristice, iar ÎS „Calea Ferată din Moldova” în calitate de

cumpărător a garantat rambursarea prețului bunurilor livrate în termen de până la 60 de zile calendaristice după semnarea facturilor fiscale și a actelor de recepție a bunurilor (f.d. 7-57, volumul I).

În scopul executării obligațiilor vânzătorului conform contractelor încheiate, SRL „Spectehcom” a livrat ÎS „Calea Ferată din Moldova” bunurile conform specificației fiecărui contract, iar ultima a recepționat acestea bunuri, fapte confirmate prin facturile fiscale: nr. nr. IV2854422 din 05 octombrie 2018, nr. IV2854426 din 21 noiembrie 2018, nr. IV2854427 din 21 noiembrie 2018, nr. IV2854429 din 18 decembrie 2018, nr. IV2854430 din 18 decembrie 2018, nr. IV2854433 din 01 aprilie 2019, nr. IV2854434 din 01 aprilie 2019, nr. IV2854435 din 02 aprilie 2019, nr. IV2854436 din 02 aprilie 2019, nr. IV2854439 din 06 iunie 2019, nr. EAA000481099 din 08 iulie 2019 și nr. EAA000481100 din 08 iulie 2019 (f.d. 58-69, volumul I).

Potrivit actului de verificare a decontărilor reciproce la situația din 17 decembrie 2020, datoria ÎS „Calea Ferată din Moldova” constituia 2 651 392, 45 de lei (f.d. 70-71, volumul I).

Înaintând prezenta cerere de chemare în judecată la 24 decembrie 2020, SRL „Spectehcom” a solicitat încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” a datoriei în sumă de 2 651 392,45 de lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 1 314 043,46 de lei, calculată pentru perioada 02 ianuarie 2018 – 16 decembrie 2020 și a taxei de stat în mărime de 50 000 de lei.

Pe parcursul examinării cauzei, SRL „Spectehcom” a depus cereri de micșorare a cuantumului pretențiilor și a solicitat încasarea din contul ÎS „Calea Ferată din Moldova” a datoriei în sumă de 651 392,45 de lei și a dobânzii de întârziere în sumă de 1 083 885, 22 de lei (perioada 19 ianuarie 2018 – 13 octombrie 2021), precum și a taxei de stat.

La 23 decembrie 2020 și 22 martie 2021 au fost încheiate contractele de cesiune a creanței nr. 4354/II/2020 și nr. 4500/II/2021, conform cărora SRL „Spectehcom”, în calitate de cedent a transmis, iar cesionarul SRL „Transfer-SV” SRL a preluat dreptul de a cere creanța, ce rezultă din contractele de vânzare-cumpărare nr. 2456/IV/2018 din 26 aprilie 2018, nr. 2468/IV/2018 din 16 mai 2018, nr. 2582/IV/2018 din 13 septembrie 2018, nr. 2826/IV/2019 din 18 februarie 2019 și devine creditor în fața debitorului ÎS „Calea Ferată din Moldova”, în sumă de 2 000 000 de lei (f.d. 156-161, volumul I).

Prima instanță, fiind investită cu examinarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia temeiniciei integrale a acțiunii și a încasat de la ÎS „Calea Ferată din Moldova” în beneficiul SRL „Spectehcom” suma datoriei contractuale de 651 392, 45 de lei, dobânda de întârziere de 1 083 885, 22 de lei și taxa de stat de 50 000 de lei.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de ÎS „Calea Ferată din Moldova”, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a modificat hotărârea primei instanțe, micșorând dobânda de întârziere de la suma de 1 083 885 de lei până la suma de 651 932 de lei, în rest hotărârea fiind menținută. Totodată, instanța de apel a respins cererea depusă de SRL „Spectehcom” în temeiul art. 372 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că potrivit prevederilor pct. 9.6 al fiecărui contract încheiat între părți cu privire la vânzare-cumpărare a bunurilor, părțile au prevăzut că pentru achitarea cu întârziere a bunurilor sau a serviciilor, cumpărătorul poartă răspundere materială în valoare de 0,1% din suma bunurilor neachitate, pentru fiecare zi de întârziere.

În baza calculului efectuat de SRL „Spectehcom”, potrivit sumei datoriei inițiale stabilite conform contractelor de vânzare-cumpărare prin diminuarea cuantumului acesteia în baza achitărilor efectuate parțial de către ÎS „Calea Ferată din Moldova” și datorii trecute parțial la altă persoană conform contractelor de cesiune a datoriei, dobânda de întârziere constituie 1 083 885,22 de lei.

Instanța de apel a menționat că solicitarea dobânzii de întârziere constituie o formă de materializare a prejudiciului cauzat prin neexecutare a obligațiilor de către ÎS „Calea Ferată din Moldova”. La caz, se atestă că mărimea prejudiciului este constituit din suma de 651 392 de lei, iar mărimea dobânzii de întârziere la suma de 1 083 885,22 de lei, prin urmare, în conjunctura descrisă supra, instanței îi revine obligația aprecierii proporționalității dobânzii de întârziere solicitate spre adjudecare prin analiza circumstanțelor specifice litigiului dedus judecătii, inclusiv: durata neexecutării obligației, întinderea prejudiciilor suportate de către creditor, comportamentul părților contractuale.

Astfel, apreciind coraportul dintre mărimea dobânzii stabilite și mărimea prejudiciului real suportat, instanța de apel a dispus modificarea soluției instanței de fond prin micșorarea sumei dobânzii de întârziere, or, suma acesteia este una vădit disproporțională, creând un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților contractante, dezechilibru creat în detrimentul părții pârâte. Deci, în scopul asigurării exercitării cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor civile, se impune micșorarea sumei dobânzii de întârziere încasate de către instanța de fond, în mărime de 1 083 885,22 de lei la suma de 651 392 lei, care constituie prejudiciu cauzat efectiv reclamantei.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul litigios, consideră că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au

importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Potrivit art. 241 alin. (5) din Codul de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Conform art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, limitele apelului și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanțele care au importanță la soluționarea cauzei și care au fost verificate în ședința de judecată multilateral, complet și au fost elucidate probele privind circumstanțele constatate ale cauzei.

Respectiv, conform jurisprudenței CtEDO instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze doar la însușirea motivelor și concluziilor date de instanța inferioară (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 19 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în normele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că la examinarea pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întâziere, instanța de apel a emis o soluție nemotivată și contradictorie, or, instanța de judecată nu a determinat în mod exact dacă suma solicitată pentru perioada de întâziere, acceptată parțial de instanță, reprezintă de fapt o dobândă de întâziere legală sau aceasta reprezintă o penalitate contractuală, potrivit pct. 9.6. din contractele de vânzare-cumpărare nr. 2398/IV/2018 din 06 februarie 2018, nr. 2413/IV/2018 din 02 martie 2018, nr. 2456/IV/2018 din 26 aprilie 2018, nr. 2468/IV/2018 din 16 mai 2018, nr. 2582/IV/2018 din 03 septembrie 2018, nr. 2594/IV/2018 din 07 septembrie 2018, nr. 2826/IV/2019 din 18 februarie 2019, nr. 2880/IV/2019 din 14 martie 2019, nr. 2962/IV/2019 din 25 aprilie 2019, nr. 3002/IV/2019 din 06 iunie 2019.

În decizia contestată, soluția de admitere a pretenției de încasare a dobânzii de întâziere solicitate, a fost motivată de instanța de apel atât prin prisma prevederilor pct. 9.6. din contractele de vânzare-cumpărare menționate, ce reglementează modalitatea de

calcul a unei penalități contractuale, cât și prin prisma prevederilor art. 942 alin. (1) și (2) din Codul civil, în redacția în vigoare din 01 martie 2019.

De asemenea, se constă că, în situația în care suma încasată reprezintă dobânzi de întârziere, instanța nu a aplicat corespunzător prevederile legale ce reglementează modalitatea de calculare a dobânzii de întârziere și anume, a omis să aplice prevederile art. 619 din Codul civil în redacția în vigoare până la 01 martie 2019 sau, corespunzător, prevederile art. 942 și 874 din Codul civil în redacția în vigoare din 01 martie 2019 pentru contractele încheiate după această dată.

Or, art. 7 alin. (1) din Codul civil stipulează că legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Mai mult ca atât, prin prezenta acțiune se solicită încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere în baza contractelor de vânzare-cumpărare încheiate în perioada 06 februarie 2018 - 06 iunie 2019, însă, în calculul prezentat de SRL „Spectehcom” se solicită încasarea dobânzii de întârziere începând cu data de 19 ianuarie 2018, dată la care încă nu era încheiat primul contract din 06 februarie 2018, circumstanță neclarificată de către instanța de apel.

Totodată, instanța de apel nu a verificat din ce sumă a fost calculată dobânda de întârziere, ținând cont de contractele de cesiune a creanței nr. 4354/II/2020 din 23 decembrie 2020 și nr. 4500/II/2021 din 22 martie 2021.

Astfel, reieșind din cele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată și contradictorie, aspect ce denotă o examinare superficială a cauzei.

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European). Dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Însă, la caz, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată, circumstanțele constatate fiind apreciate drept o eroare judiciară.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile, a casa integral decizia instanței de apel și a trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admit recursurile declarate de Societatea cu Răspundere Limitată „Spectehcom” și Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Se casează integral decizia din 29 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Spectehcom” împotriva Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, intervenient accesoriu SRL „Transfer-SV” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

Mariana Pitic